

# SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravništvo in ekspedijer v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 73.

V Ljubljani, v četrtek 30. marca 1899.

Letnik XXVII.

## Vabilo na naročbo.

S 1. aprilom pričanja se nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

### „SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v administraciji:

Vse leto 12 gld. | Četrt leta . 3 gld.

Pol leta 6 „ | Jeden mesec 1 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec.

Po pošti velja predplačan:

Vse leto . 15 gld. | Četrt leta 4 gl. — kr.

Pol leta . 8 „ | Jeden mesec 1 „ 40 „

Upravništvo „Slovenca“.

## Gospodarstvo in politika.

Ali naj združimo ali ločimo ta dva pojma pri našem narodnem delu?

Ali naj skušamo pospeševati in izpopolnjevati obe točki našega narodnega programa vsako zase kakor samostojni del tega programa, ali naj ju spojimo in odvisno drugo od druge izvršujemo kakor potrebno celoto?

Zdi se, da smo Slovenci še premalo mislili na to stran, da še nismo pri popolni zavesti glede potreb ob izvajanju teh obeh točk našega programa.

Nekateri izmed nas so navajeni ločiti obe točki in so mnenja, da nikakor ne gré spajati gospodarstva s politiko, marveč smatrati gospodarstvo za gospodarstvo, politiko za politiko in vsako zase upoštevati kakor važen del naše skupne naloge.

Mi pa smo nasprotnega mnenja, namreč mi menimo, da se mora pojm gospodarstva tesno spojiti s pojmom politike, kajti vsi veliki narodi

ob izvrševanju svojih velikih svetovnih nalog delajo tako.

Zakaj se gré velikim narodom v prvi vrsti?

Za pridobivanje novih zemlja, za ustanovitev novih plodonosnih podjetij, za doseganje velikih gospodarskih uspehov — to je politika svetovno važnih narodov. Ali so angleška in nemška pridobivanja v drugih delih sveta kaj drugega nego politika, namreč politika gospodarstva, ali pa tudi gospodarstvo politike? Ali ne gredo Angleži in Nemci v prvi vrsti za pridobivanjem velikega imetja, na katero zidajo svojo svetovno politiko?

Torej je jasno, da je gospodarstvo, bogastvo prvi in pravi pogoj politike, kakor ima vsa politika sploh za podlago materijelno korist.

Ako ločimo pojem politike od pojma gospodarstva, tedaj ostane vsa politika le še prazna pena, votla fraza, dobra k večjemu še za časniški lov po besedah, po polnjenju predalov z malo vrednim besedičenjem.

Zakaj pišemo te vrstice?

Zato, ker je tudi v Slovencih nazorov, ki ne čujejo vedeti o tem, da se spajaj gospodarsko vprašanje tesno s političnim, ker je tudi v Slovencih časnikarjev, katerim je politika nekaj drugega, in gospodarstvo zopet nekaj drugega.

To velja, kakor se je po nekod v zadnji čas pojavilo, zlasti glede našega posojilništva.

Mnogi so mnenja, da je naše posojilništvo species domačega gospodarstva, s katero nima naša politika prav ničesar opraviti, in pravijo, naj se v posojilništvo ne zanašaj politika.

Ti nazori so napačni za nas Slovence, pa tudi za Slovane sploh. To pa iz jedinega pogleda na našo obrambo nasproti sovražniku.

Kaj je princip našemu posojilništvu, odnosno vsemu našem gospodarsko združnemu življenju? Menda pač nič drugega, kakor politika, politika obrambe narodne samostojnosti naše nasproti onim, ki si prizadevajo vzeti našem narodu in slovanstvu sploh pogoj političnemu ob-

stanku in obstanku sploh, kateri pogoj tiči jedino v gospodarski neodvisnosti naroda.

Ako snujemo posojilnice in gospodarska društva, snujemo jih pač iz čistega rodoljubja in s čistim namenom, da otmemo svoj rod iz spon, v katere ga tlači in tišči politični nasprotnik. Kdor bi mislil, da je posojilništvo sredstvo, s katerim bogati posameznik, oni bi bil na kratko sebičnež, špekulant, nikdar pa čist rodoljub, odnosno pravi posojilničar, ki čuti s srcem, ki računi tudi z ljubeznijo do naroda in ne z golimi številkami.

Samo ob sebi umevno je, da je posojilništvo gospodarska organizacija, s posebno gospodarsko podlago, kakor je vsako materijelno započetje v svoji organizaciji postavljeno na tla absolutnega praktičnega materijalizma, ako hoče obstati. Toda to je le, v kolikor se tiče notranje organizacije. A smisel započetja našega gospodarskega združevanja je pa vendar politika narodne neodvisnosti.

Pa snujmo posojilnice itd. ne da bi nas k temu vodila rodoljubna misel, n. pr. kakor snujejo judje svoje banke, pa bomo videli, da s tem ne bomo koristili narodu, še manj pa naši politiki, marveč koristi ostale bodo le privatne. Marsikoga zadenejo morda neprijetno te besede, a zato ne moremo, ker nam je rodoljubje pred vsem, kar se tiče našega slovenskega narodnega gospodarstva, za katerega skupno korist nam bije srce.

Kaj pa pomeni nemško, italijansko in mažarsko delovanje med nami Slovani? Kaj pomeni načrt »Südmarke«? Ali je isti morda samo gospodarski? Skušnje nam kažejo, da ne! Ali je nemška podjetnost na naših tleh samo gospodarski pojav Nemcev? Skušnje nas učijo, da ne! Marveč delovanje »Südmarke« in nemška podjetnost na naših tleh gré jedino za tem, čim prej iztisniti naš življ od domovinskih tal in naseliti nanje nemški rod.

To je vendar politika? Zdi se nam, da!

## LISTEK.

Juda Iskarijot.

Slika. — † † †

Kar misliš storiti, stori brž!  
Jan. 13. 27.

Kaj vstajaš, Juda, od mize? Kam hitiš s povešenimi očmi, negotovimi koraki, kakor bi se bal, da te zdaj ustavi kateri izmed součencev in te vpraša: »Juda, kam hitiš v temno noč? Glej, tu je svetlo, tu je blagodejno toplo, ker obseva in ogreva ljubezen Onega, ki je prišel svet odklet in da ga zopet pritise v neskončni ljubezni na svoje srce? Ostani tu in jej velikonočno jagnje z nami in z Njim!« ...

Po ušesih mu zvené besede, ki jih je ravno kar govoril Kristus: »Sin človekov sicer gre, kakor je pisano od njega; toda gorje tistemu, po katerem bo sin človekov izdan! Bolje bi mu bilo, da bi ne bil rojen.« (Mat. 26, 24.) in v srcu mu odmeva kakor grom, kar mu je rekel Učenik: »Kar pa misliš storiti, stori brž!«

In vendar, kaj trepeti sedaj kakor list na veji, če ga pogibava rahel veter, kaj li mu drhti srce, ko je vendar prišel oni trenutek, po katerem je toliko časa hrepenel, trenutek, da pretrga vezi, ki so ga sklepale z njim, ki pravi, da je sin človekov! Oh, te vezi, vezi ljubezni! Peter in Janez in drugi so trdili, kako sladke, kako volne so te vezi, vezi ljubezni, a njega so rezale v meso do kosti... Njegov jarem da je sladak? Težak je bil zanj kakor mlinski kamen in hrepenel je, da ga odvrže s svojih ram!

In sedaj je pretrgal vezi, odvrzel jarem!

Obstanka mu ni več pri Njem. Zaupljivo kakor otroci sede njegovi drugi ob Njem, jedó velikonočno jagnje in se naslanjajo ob Njegovih besedah, naukih. A on? Njega ne vzdrži pri Njem nobena sila.

Bil je priča, ko so slepi spregledavali, gluhi zadobivali posluš, mrtvi vstajali in pričali o troh nobi, katere jih je objemala v grobu; drugim so trepetala srca, igrale solze v očeh in pohajali so za Učenikom, ne da bi se utrudili ali naveličali, samo da so slišali Njegov glas, videli Njegove

oči, ki so sijale nebeško milobo v njih srca — a on je ostajal trd, leden, in vsak nov čudež mu je še bolj zakrknil srce...

Zapuščal je druge, zapuščal Krista, hodil po svojih potih, da umiri vest, da potolaži dušo...

In sedaj je prost, prost teh vezij, Njegov jarem ga več ne žuli in on gre... Kam?

Drhteč mu roka odpira vrata...

On čuti, da gleda za njim Kristus, on čuti, da je vanj uprt Njegov pogled, da zro za njim apostoli, a on hoče, da odpade, kar ga je družilo z njimi...

Pred njim zazija temna noč...

Na pragu mu obstane noga, in telo mu zatrepeče groze.

Temna noč! Ni je zvezde, ki bi prodrla ta mrak, to meglo, ni je luči, ki bi mu osvetljevala pot v mesto...

Nehote obrne glavo nazaj v obednico in njegove oči se srečajo s pogledom Kristusovim.

Kolika miloba, kolika sladkost v tem pogledu!

Ker je Nemcem pogoj politiki gospodarstvo in ne »politikovanje«, in mlačev praznih besed po časniškem papirju, zato dosežajo velikih uspehov celo na naših domovinskih tleh.

Ako bi ne vodilo Nemcev močno rodoljubje, ako bi to rodoljubje ne bilo goreče jedro, okoli katerega se giblje vse njihovo gospodarsko delovanje, je gotovo, da bi ne imeli istih uspehov, kakoršnih imajo.

Zato je neobhodno potrebno, da smatramo i mi vse naše narodno gospodarstvo za pojav živnega in pravega rodoljubja in na to podlago zidamo tudi vse naše bodoče gospodarsko-politično delovanje.

Ali ni potemtakem napačno, ako se s katere strani očita, da se po nekod med nami spaja z narodnim gospodarstvom tudi politika, t. j. rodoljubje?

Mi bi nasprotno svetovali, da se v to naše gospodarstvo zanaša več gorečega zublja ljubezni do narodne neodvisnosti, pa manj ozirov na osebno korist. To bi delalo med nami večja čuda v narodnem pogledu, kakor jih delajo suhoparne številke.

## Politični pregled.

V Ljubljani, 30. marca.

**Paragraf 14.** je zopet na delu. Današnja »Wiener Zeitg.« objavlja že napovedano cesarsko naredbo na podlagi tega paragrafa, s katero se podaljša proračunski provizorij do konca meseca junija, toraj za drugo četrtino leta. Predno se pa snide naš osrednji parlament in prične z rednim delom, bo treba najmanj enkrat še podaljšati to dobo in tudi ni izključeno, da si bo pomagala vlada letos s samimi četrtletnimi provizoriji. Državnozborna večina temu gotovo ni kriva, marveč le brezozirni nemški kričaji, ki nikakor ne marajo mirne razprave v parlamentu.

**Deželnozbornsko zasedanje.** Z včerajšnjim dnevom se je zaključilo zasedanje deželnih zborov galskega, moravskega in gorenje-avstrijskega z običajnimi sklepnimi govori predsednikov zborovanju. Vsi trije imenovani deželni zastopi so že dovršili nujno gospodarsko in finančno delo, ki je bilo pripravljeno za to zasedanje, in s tem je bil rešen ves dnevni red. Vendar pa v nobenem teh zastopov niso računali na tako nenaden sklep, ker so povsod nameravali razviti obširnejšo politično razpravo. Ko je pa vlada to slutila, je je temu naglo napravila konec ter je, kakor v dalmatinskem deželnem zboru, zaključila zasedanje. Kakor se vidi, vlada ne želi važnejših političnih razprav, marveč jih hoče prihraniti za državni zbor. Ostali deželni zastopi bodo imeli po praznikih sicer še nekaj sej, toda razun češkega in nižjeavstrijskega bodo najbrže vsi končali svoje delo še tekom prve polovice meseca aprila.

**Zaupniki štajerskih nemških radikalcev** sošli so se včeraj v Gradcu v posvet o narodno-političnih zahtevah z ozirom na Štajersko. Izmed poslancev so bili prisotni Hohenburger, Hofmann-Wellenhof in grof Stürgkh, ki so že predložili svoje referate o »krivicah«, ki se baje gode nemškemu narodu na Štajerskem. Kot zastopniki nemške ljudske stranke so se vdeležili posveto-

vanja deželni poslanci dr. Derschata, Stallner, Walz, Wolffhardt in Kokoschinegg, nadalje posl. Schreiner, baron Hackelberg in grof Kottulinski. Odobrili so predložena poročila ter se dobro podkovali za skupni shod zastopnikov vseh nemških opozicijskih strank, ki se vrši na Dunaju 8. ali 9. aprila. Poročila so dosedaj še povsem tajna in svet bo izvedel o njih najbrže šele po omenjenem skupnem shodu.

**Predlogi švicarske republike za mirovno konferenco.** Napovedane mirovne konference 18. maja v Haagu vdeležiti se tudi zastopnik Švice, ki bo pa stavil več predlogov z ozirom na spremembo zastarele genevske konvencije, ki je v veljavi že celih 35 let in se toraj v marsičem več ne zлага z novodobnimi zahtevami. Predlogi se tičejo v glavnem naslednje stvari: Bojujoči se stranki morata jednako skrbeti za ranjence na obeh straneh. Poskusi naj se, je li mogoče ozdravljene ranjene nasprotnike takoj odposlati v njih domovino, mesto da se jih po dosedanji navadi do konca vojske obdrži kot vjetnike. Izvzete naj bi bile v tem slučaju le kapacitete, ki bi še nadalje lahko vodile boj. S sklenjenimi in odobrenimi določbami naj se seznanijo vsi vojni oddelki, da se ne bodo ponavljali prestopki kakor proti sedaj obstoječi pogodbi le vsled nevednosti. Ranjeni naj se proglašajo nevtralnimi in naj se nasprotnika takoj po vsaki bitki poučita o padlih in ranjenih na obeh straneh, da se event. njihovi sorodniki takoj lahko obveste o položaju njih bližnjih. — Kakor razvidno, tičejo se spremembe samo postopanja z ranjenci, o drugih, deloma ne manj važnih zadevah, se pa še ničesar ne čuje, akoravno jih je še mnogo potrebnih nujne spremembe.

**Evropske države in Kitaj.** Postopanju Rusije, Nemčije in Anglije, ki so si vse pridobile nekaj pedij kitajske zemlje, hoče slediti sedaj cela Evropa s prav malo izjemami. Za kos kitajskega obrežja se že resno poteguje, kakor znano, Italija, in je admiral Grenet že odplul z vojno ladijo »Stromboli« proti vzhodu. Sedaj je jela njen vzgled posnemati tudi Belgija, ki si želi pridobiti nekaterih koncesij za grajenje železnic s pomočjo Anglije. In tudi neka danska ladija odide tje v malo dneh pod poveljstvom princa Waldemara, ki ima torej tudi nalog, poskrbeti za kak prostorček na kitajskih tleh. Vse države in države evropske se torej potegujejo za kos sveta ob kitajskem obrežju, le v naši državi je postalo zopet vse tiho o avstro-ogerskih kolonijalnih načrtih. Tako dolgo bodo čakali naši diplomatje, da bo povsem prepozno in bodo ves »reservirani« svet pograbili popreje že drugi krogi.

## Dnevne novice.

V Ljubljani, 30. marca.

(Umivanje nog) Starčki, katerim je presvetli knez in škof danes v stolnici umil noge in jih potem pogostil v svoji palači so bili: Janez Novak iz Hinj (star 88 let), Jožet Zajec iz Višnje Gore (85), Matija Klama z Vrhnike (80), Miha Blažir iz Stražišča pri Kranju (79), Janez Volk iz Žužemberka (78), Janez Jereb iz Podgorja pri Kamniku (77), Matija Kelemina iz Ormoža (76), Janez Kopač iz Preske (76), Jurij Urbinec iz Šmarja (75), Gregor Mrzlikar iz Št. Jošta nad Polhovim Gradcem (75), Matija Koščak iz Šmarja (74), Štefan Anžur iz Sostrega (69). Skupna starost je 932 let, povprečna 77 in pol leta. — Starčki, katerim je danes prevzvišeni knez in škof mariborski umival noge, so stari 971 let; najstarejši Fr. Tarkuš šteje 97 let.

(Občni zbor »Glasbene Matice«) se je vršil včeraj. Govorilo se je na njem obilo, razpravljale so se tudi osebne stvari, katere bi bilo pa netaktno vlačiti v javnost. Iz dolgih pripravljenih govorov opozicije in zagovorov odbora se dasta posneti kot jedri dve stvari, kateri sta privedli krizo v društvu, in obe stvari imata svojo oporo v dveh osebah: v gospodu profesorju Hubadu in v gospodu bivšem predsedniku svetniku Vencajzu. Gospod Hubad zahteva, da mu »Glasbena Matica« zagotovi popolnoma jednako gmotno stanje, kot je imajo srednješolski profesorji, z vsemi ugodnostmi, ki jih imajo sedaj in jih utegnejo še pozneje doseči, in sicer tudi za slučaj, če društvo preneha. Gospod Hubad, sklicujoč se na svoje delo, na svojo izobrazbo in na svoje vspehe, si

hoče zagotoviti bodočnost, to je umevno in naravno. Če se to doseže, bodo naši umetniki imeli gmotni pogoj za plodno gojenje umetnosti. Gospod Vencajz, solidarno z odborom, pa kaže pičle dohodke in obile dolgove društva in pravi: Ne moremo. To je prvi faktum. Drugi faktum je pa, da privrženci dr. Tavčarja sovražijo gosp. svetnika Vencajza iz dna duše, odkar je pokazal, da ne soglašajo z njihovimi političnimi nazori. In slučaj gospoda Hubada so ti ljudje porabili, da so vrgli gospoda Vencajza z vsem starim odborom vred. Poročevalec je prišel na shod iz estetičnih razlogov, kot ljubitelj glasbe. A bilo je tu polje samo za psihologa. Bilo je zanimivo opazovati gospoda Deva in dr. Volčiča, kako sta v jako dolgih govorih z raznimi listinami dokazovala, da je stari odbor nemogoč, ako ostane gosp. Hubad v Ljubljani. Pa še bolj zanimivo je bilo opazovati obraze zborovalcev, ko se je oglasil gospod dr. Tavčar ipissimus in je odkrito povedal, da je vsa akcija naperjena jedino le proti osebi gospoda Vencajza. On je namreč »prononsirana« oseba, in taka ne sme predsedovati »Glasbeni Matici«. Gospod dr. Tavčar je bil tako prijazen, da je izraz »prononsiran« razložil. Priporočili so torej soglasno za predsednika osebo, ki »ni prononsirana«, in ta je dr. Ferjančič! S svojo odkrito besedo je dr. Tavčar pokazal, da njegovi učenci stoje duševno daleč pod njim. Pritrjevali so mu oni, ki so vedno ugovarjali odbornikom, ko so dokazovali s številkami, da »Glasbena Matica« velikih stroškov ne premore. Sploh je bil vsak razgovor zastoj. Saj so imeli že pripravljene litografovane listke z imeni novih odbornikov, ki jih dr. Tavčar milostno priznava kot »ne prononsirane«, torej dovoljene. Tako se je zvršila kriza v »Glasb. Matici«. Mi pri tem obžalujemo dvoje: 1. Da je zasebna eksistenca tako nadarjenih in vnetih umetnikov, kakor je gospod profesor Hubad, odvisna pri nas od tako nestalnih elementov, kakor so odbori in zbori društev brez trdnih garancij; 2. da je postala »Glasbena Matica« torišče za političen eksperiment propadajoče stranke. — Pri nas so ljudje, ki sodijo umetniška, zabavna, literarna in konsumna društva po istih strankarskih načelih. Gospod dr. Tavčar bi »Glasbeni Matici« izvestno bolje pomagal, če bi ji naklonil onih »prononsiranih« 6000 gld. letne podpore, ki jih daje dežela nemškemu gledališču. — V odbor so bili izvoljeni: Dr. Ferjančič kot predsednik, Svetek, Orožen, dr. Hudnik, profesor Vodusek, Schwentner, Petrovič, E. Gangl, dr. Drachsler, Milčinski, O. Dev, Razinger, P. Lozar in Hubad. Ker gg. Svetek in Petrovič nista hotela vsprejeti izvolitve, sta bila izvoljena gg. Gerbič in dr. Kušar.

(Električna razsvetljava) v frančiškanski cerkvi je vpeljana in sinoči ob 10. jo je preskusil mestni inženjer g. Al. Ciuha. Cerkev je razsvetljena s samimi žarnicami, ki se nahajajo v steklenih tulipah na pozlačenih kandelabrih. Kandelabri se nahajajo samo na stenah, sredina cerkve je prosta. — Vseh žarnic je devetdeset; — trideset po kandelabrih, štirideset na velikem lestencu, po deset na malih dveh. Učinek cele razsvetljave je čaroben.

(Podpora nemškemu gledališču.) »Narod« zelo boli ogorčenost, ki je zavladala v javnem mnenju slovenskem proti liberalnim slovenskim deželnim poslancem, ki so vkljub nacionalnim demonstracijam v nemškem gledališču, vkljub temu, da je »Narod« sam pisal, da to ne bo ostalo brez posledic, vkljub temu, da so Nemci po svojih listih pisali, da niti ne marajo za deželno podporo, glasovali za podporo 6000 gld. — »Narod« nam očita, da smo sedli za mizo ter skovali notico, v kateri naznanjamo svetu, da smo dobili od več stranij ogorčene proteste in mej njimi celo brzojav z Dunaja, podpisan Štajerski Slovenci, ki kliče z ozirom na dovoljeno podporo: Pereat grobokopom Slovenstva. Temu nasproti izjavljamo, da imamo dotično, kakor »Narod« piše, »fingirano« brzojavko še vedno v uredništvu na razpolago. Glede lanskega glasovanja za podporo nemškemu gledališču pa »Narod« dobro ve, kako so se trudili naši poslanci, ko se je šlo za spravo, naj se črta ali vsaj zmanjša podpora nemškemu gledališču, in še le tedaj, ko so liberalni poslanci izjavili, da so glede tega vezani po dogovoru z Nemci, so se žal vdali naši poslanci in

Kaj mu ne kliče: »Nazaj, nazaj!«

Kaj mu ne pravi: »Ni še prepozno!«

Kaj mu ne obljublja: »Moje srce ti je odprto!«

Juda, kaj omahuješ, kaj ti zastaja korak, kaj ti trepeče roka, držeča polodprta vrata?

Tu je luč, tam miloba, tu milost, tam groza!

In kot da stegajo apostoli po njem hrepeneč roke: »Ostani med nami, ostani pri Njem!« ...

In pogled mu nemirno bega sem in tje, srce mu drhti neodločno, kam.

In glej, iz teme zasvetijo baklje, pomikajoče se tam iz dalje, iz mesta, zavitega v meglo in temo, glasovi prihajajo močnejše in močnejše kakor razburkano valovje, ko udarja ob obrežne čeri. . . tolpa se pomika bližje in bližje.

Kdo ste ve temne pošasti, kdo si tolpa razgrajajoča in vpijoča kakor razbojniška druhal?

»Kdo sem? Judovo delo, on nas je zbral!«

In vrata se zapro, luč izgine in Juda odhiti v mrak, temno noč ...

zahtevali zase svobodo glasovanja. Ako so nekateri od naših poslancev zato glasovali, »Narod« dobro ve, da se je to zgodilo vsled dogovora z liberalnimi poslanci. — Kolikor bolj se zviša »Narod« v polemiki, v toliko bolj žalostni luči se kaže »Narodovo« rodoljubje!

(Pripravljalni dem.) Odbor društva »Pripravljalni dom« si je izvolil predsednikom ravnatelja Hubada, podpredsednikom kanonika Zamejca, tajnikom in blagajnikom prof. A. Kržiča, nam. vodjo Buloveca.

(Druga izvanredna predstava v slovenskem gledališču.) Na večstransko zahtevanje se ponovi na Velikonočni ponedeljek dne 3. aprila A. Medvedova tragedija »Za pravdo in srce«. Kakor znano, je ta izvirna igra vzbudila veliko zanimanje ter je napolnila pri prvi predstavi gledališče do zadnjega prostorčka. Tudi kritika se je izrazila o nji jako priznalno. Nadejati se je torej tudi na Veliki ponedeljek najboljšega obiska in tudi gostov z dežele. Cene vstopnic so izdatno znižane.

(Z imenom na dan!) »Slovenski Narod« objavlja v štev. 67 z dne 22. t. m. med dnevnimi novicami »sličico iz konsumnega društva«, v kateri pripoveduje, da je neki duhoven, voditelj konsumnega društva, zvalil v pivnico stariše nekega dekleta, jih vpijanil z grdim namenom, da bi bilo deklet brez nadzorstva, ter da je bil nemoralen ž njo. Vse to je opisano tako peklensko ostudno, da se človek zgraža, ko mora kaj tacega čitati v domačem jeziku. Ker pa »Narod« objavlja to notico ne imenuje ne kraja, ne osebe, zato so s to »sličico iz konsumnega društva« v svoji časti nečuvstvo žaljeni vsi oni duhovni, ki vodijo ali sploh delujejo pri konsumnih društvih. Zato pozivljemo »Slov. Narod«, da nemudoma pove ime dotičnega krivca, sicer bomo prisiljeni drugim potom iskati zadoščenja za naše na tako skrajno ostuden način napadeno poštenje.

Več duhovnov delujočih pri gospod. društvih.

(Trnovčani pozor!) Velikonočni ponedeljek bode ob 1/4. uri popoldne v gostilniških prostorih »Meščanske vojašnice« pri Dorerju javen društveni shod »Slovenskega katoliškega delavskega društva«. Vspored: Volilna preosnova za mestni zbor. Raznoterosti. — Vsi, ki se brigate za volilno pravico, udeležite se mnogoštevilno tega shoda!

(Kopališče na Toplicah) pri Novem Mestu bode otvorjeno letos že 1. aprila.

(Z Dolenje Dobrave) se nam piše: »Slovenski Narod« je kakor stekel pes ogrizel vse po vrsti kar mu je v Poljanski dolini zoprnega, zato ni čuda, da tudi našemu »kmetijskemu društvu« ni prizanesel. Zagnal se je vanje, da bi je koj začetka uničil. Očita društvu, da si je izposodilo iz poljanske posojilnice denarja, pa da »se je aparat pokvaril.« Na tak način bi rad spravil ob kredit poljansko posojilnico in ob enem tudi naše društvo ob dobro ime. Če ima »Narodov« dopisnikar le trohico poštenja, naj dokaze, da je dosedaj poljanska posojilnica le 1 gld. že posodila načelniku naše zadruga! Da pa mi snujemo društvo, to ni »Narodu« nič mar. Njegovih ne silimo, naj pristopijo k društvu. Preden bi pa mi čakali, da nam liberalna stranka pomaga, bi že davno Sora tekla nazaj proti Žirem! Pustite nas pri miru, ker mi vas pustimo, in pometajte pred svojim pragom! Račune pregledujte najprej pri svojih, kjer je bolj potreba, kakor pa pri nas! Lagati tudi nikari, saj veste iz prejšnjih let, ko ste morali preklicavati, da ima laž kratke noge! — Dolenja Dobrava, 27. marca 1899. — Stanovnik Franc, načelnik. Bogataj Janez, namestnik.

(Prebivalstvo kranjske dežele) je koncem minulega leta štel 504.974 duš. Umrlo je 12.013 oseb, rojenih je bilo 18.342, umorjenih 26, samomorov 30.

(Naznanilo.) C. kr. pošto ravnateljstvo ima večkrat priliko opazati, da se veliko število pošt-nih zavrtkov, kojih naslov se je med vožnjo zgubil, ne more odposlati, kamor so namenjeni, tudi tedaj, ko so se po v to pooblaščenem uradu komisijsko odprli in sicer radi tega, ker navadno manjka vsak podatek, iz katerega bi bilo mogoče posneti ime dotičnega odpošiljalca ali pa naslov-nika. Ta nedostatek bi se dal uspešno le tedaj odstraniti, ko bi odpošiljalci pridevali vsebini vsa-cega zavrtka tudi natančen prepis naslova dotične pošiljatve. Občinstvo se torej opozarja na nave-

deni nedostatek, ter se ob enem vabi, da v last-nem interesu skrbi za to, da je vsebini vsacega na pošto oddanega zavrtka pridejan prepis naslova dotične pošiljatve.

(Zdravje v Ljubljani) od 19. do 25. marca. Novorojenih 24, mrtvorojen 1, vmrlih 19; mej-njimi za jetiko 8, vnetjem sopilnih organov 5, vsled nezgode 1, za različnimi boleznimi 10; med njimi 7 tujcev in 9 iz zavodov. Za infekcijskimi boleznimi so obboleli, in sicer: za škrlatiko 1, vratico 2.

(Tržaška odvetska zbornica) je pravosod-nemu ministru odposlala dolgo spomenico proti slovenskemu jeziku pri tržaških sodiščih. Itali-janski odvetski se sklicujejo na stari sodni opra-vilnik iz l. 1781, ki menda govori le o enem jeziku, in seveda je po njihovi trditvi le itali-janski. Uprav smešen pa je argument, češ, da bi se bile že davno vpeljale slovenske obravnave, ko bi se bila pokazala potreba. To ravno doka-zuje staro krivico, ki se godi slovenskemu prebi-valstvu. Tisoč let krivice ne ustvarja jedne same ure pravice. Zaradi malomarnosti laških advo-katov, ki se nočejo učiti slovenskih jezikov, naj torej trpi pravosodje, naj se kršijo v zakonih za-jamčene pravice! Grof Badeni je rekel svoj čas: Učite se slovenščine!

(Iz Št. Petra na Krasu.) 28. marca t. l. Dne 26. marca t. l. je imela hranilnica in posojilnica v tukajšnji šoli svoj redni občni zbor. Vkljub sla-bih potov in sneženih zametov se je udeležilo zbo-rovanja zadostno število udov. G. Matija Penko je otvoril zborovanje ter pozdravil pričujoče. Na to je gospod Ivan Zupan zanimivo in jedernato po-ročal o gospodarstvu hranilnice in posojilnice, in da je le obžalovati bilo, da se ni moglo večje šte-vilo društvenikov zbora udeležiti. Iz poročila je bilo razvidno, da je hranilnica in posojilnica na pravem mestu, ima 267 članov in je velika do-brota za tukajšnjo veliko občino. Iz poročevalče-vega govora je bilo razvidno, da ima ta denarni zavod blagi namen, ljudem pomagati in jih iz rok oderuhov rešiti. Imenovana hranilnica in posojil-nica je v resnici prava zadruga, ako se pomisli, da je večinoma domače občinstvo celo 2530 gld. denarja več vložilo, nego vzdignilo. Tudi obresti se redno plačujejo. Zadovoljni pa smemo biti s tem, da je mladi svet z denarjem varčevati pri-šel. Prav veliko fantov in deklet je že vložilo svoj prihranjeni denar v tukajšnjo hranilnico. Nadejati se zamoremo, da bodo imenovane hranilnice tudi sredstva, s katerimi se bode pijančevanje odvr-nilo ali vsaj omejilo. Hranilnice so tudi velik pri-pomoček gospodarskim zadrugam, katere so za obstanek kmetijskega stanu neobhodno potrebne. Ta denarni zavod je pa tudi dostikrat v veliko korist občinam, ako v izvanrednih okoliščinah ne-mudoma denar potrebujejo. Tudi posameznemu kmetovalcu priliko ponudi, da si zamore potrebno živino preskrbeti, brez katere kmet obstati ne more. Imenovana hranilnica in posojilnica pa ima tudi to dobro, da dolžnik zamore dolg po malem izplačevati.

(Koroški novičar.) Dne 15. marca obsodili so celovski porotniki 38 letnega dninarja Jož. Gre-gorija na 14-letno ječo, ker je zažgal 5. sept. 1897 posestvo Jakoba Kugliča na Ziljski Bistrici. Gre-gori je bil od porotnikov obsojen že l. 1898. Ker je pa stanovitno tajil, prišel je sedaj v drugič pred porotno sodišče, ki ga je zopet obsodilo. — Dne 16. marca je stal pred istim sodiščem 30-letni učitelj Henrik Fuhrman v Špitalu, obtožen radi nenravnih prestopkov s svojimi učenzi. Obsodili so ga na osem mesecev težke ječe. — Proštija Spodnji Dravograd je razpisana do 28. aprila. — Letos je minulo 150 let, odkar so v glavni mestni fari sv. Ilja v Celovcu vpeljali devetdnevno na-čast sv. Božje Glave. Ta pobožnost razširila se je malone po vseh koroških farah ter je ver-nemu ljudstvu zelo priljubljena. — Pomožna učiteljica Fr. Naglas v Ljubljani pride za podučiteljico v Dobrovas. — Cesar je potrdil zakon, da naj se sedanja občina »Pfannhof« razdeli v dve samostojni občini »Kraig« in »Meiselding«. — Že-leznico iz Sinčevasi v Železno Kaplo pričnejo gra-diti baje začetkom maja. — Pri Žrelcu se je obesil dne 19. marca nek neznani 50—60 letni delavec. — Nemško katoliško-politično društvo v Celovcu ima svoj občni zbor dne 6. aprila.

(Celovsko mesto) vzelo bode zopet na posodo dva milijona goldinarjev! Ni dolgo tega, kar

so si izposodili jeden in četrt milijona goldinarjev, a sedaj jim že zopet primanjkuje novcev! »Fort-schritt« celovških mestnih očetov se jasno kaže v — dolgovih!

(Rešitev ribiškega čolna.) Minolo nedeljo so ribiči iz Gradeža lovili na morju. Burja je polo-mila jambore in ladjo zanesla na visoko morje. V ponedeljek je torpedolovec »Meteor« potegnil ladjo v pristanišče pri Fazani in tako rešil ribiče, ki so bili že brez hrane.

(Železnica Matulje-Opatija.) Baron Schwarz, ki je dobil predkoncesijo za gradnjo te železnice, dovršil je prvo merjenje te proge. Nova proga bo oddaljena od sedanje postaje na Matuljah na vi-šini kakih 140 metrov, potem pa se bode pola-goma spuščala proti Opatiji. Nova postaja bode stala nad Opatijo, a tako, da se zamore progo podaljšati do Ike, Lovrane itd.

(Reka pred 50 leti.) Reški list »La Bilancia« piše, da so pred 50 leti najodličnejši Rečani, me-ščani, uradniki in trgovci, položili prisego vernosti hrvatskemu narodu in splošno glasovali za to, da ostani hrvatski jezik uradni v vseh uradih Reke. Mestni svet je ob enem zahteval zjedinenje Reke s Hrvatsko in sklenil žrtvovati 300 gld. za meč banu Jelačiću. To je bilo leta 1849 — a danes? Kako je danes na Reki, ko se pogreza drug za drugim reških odličnih Hrvatov v močvirje rene-gatstva. Hrvatska bi pač morala doživeti zopet kaj resnega v zgodovini, to bi jo zopet zbudilo iz spanja!

### „Naša straža“.

**Hiša s kovačijo in vrtom na prodaj.**

V večjem trgu na Slovenskem Štajerskem se bode v kratkem prodajala hiša s kovačijo in vrtom. Dobila se bo za okrog 3000 gld. — Hiša je v dobrem stanu, jez pa celo nov. Zraven ko-vačije bilo bi lahko postaviti tudi žago. Kdor bi bil volje to lepo posestvo po tako ugodni ceni kupiti, naj to naznani »Naši Straži«, ki bo v vsem potrebnem dalje posredovala.

### Telefonska in brzojavna poročila.

**Trst, 30. marca.** Včeraj so spustili v morje Lloydov parnik »nadvojvoda Fran Fer-dinand«. Prisoten je bil trgovinski minister baron Dipauli, namestnik grof Goes kot za-stopnik nadvojvode Frana Ferdinanda, gro-finja Goes kot botra in več drugih dosto-janstvenikov. Na nesrečo pa je novi parnik obtičal v morju in ga dosedaj še niso mogli osloboditi.

**Trst, 30. marca.** Zbornica tržaških in isterskih advokatov je izročila naučnemu mi-nisterstvu spomenico, v kateri ugovarja rabi slovenskih jezikov pri sodiščih in vknjiže-vanju v zemljiško knjigo v teh jezikih.

**Dunaj, 30. marca.** »Wiener Tagblatt« poroča, da v velikonočnih praznikih minister Kaizl v Pragi vodi dogovore z nemškimi in češkimi voditelji zaradi jezikovnih naredb.

**Dunaj, 30. marca.** »Wiener Zeitg.« objavlja cesarsko naredbo na podlagi para-grafa 14. glede nadaljnega pobiranja davkov in naklad in poravnave državnih stroškov do konca janija t. l.

**Dunaj, 30. marca.** Vlada izda na pod-lagi § 14. jezikovne odredbe. Češki deželni zbor se zaključi koncem meseca aprila.

**Dunaj, 30. marca.** Posvet nemško-libe-ralnih in nacionalnih poslancev se vrši dne 9. aprila pri poslancu dr. Grossu. Poroče-valci za posamezne točke so že prevzeli po-ročila.

**Dunaj, 30. marca.** Zaupniki nemško-liberalni in nacionalni v Gradcu danes za-ključijo svoje posvete.

**Arco, 30. marca.** Nadvojvodi Ernestu se stanje polagoma poslabšuje, vendar ne-posrednje nevarnosti še ni. Nadvojvoda Rai-ner biva pri bolniku.

**Benetke, 30. marca.** Don Karlos je po-klical sem brata Don Alfonza, da se ž njim posvetuje.

**Rim, 30. marca.** V konzisteriju, ki se vrši začetkom maja, bo imenovanih osem do deset kardinalov, mej temi se za gotovo imenuje ime goriškega

kneza nadškofa dr. Jakoba Missia.

**Berolin**, 30. marca. „Vorwärts“ poroča o razglasu ruske vlade proti razširjanju soc. demokracije na Ruskem.

**Newjork**, 30. marca. Listi poročajo iz Washingtona, da se je predsednik Mac Kinley včeraj posvetoval z ministri in da se je sklenilo, pozvati pod orožje 35.000 prostovoljcev. Nadalje se je sklenilo premestiti stalno armado s Kube na Filipine ter jo pozneje zameniti s prostovoljci.

### Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m., srednji zračni tlak 736-0 mm.

| Dan | Čas opazovanja | Stanje barometra v mm | Temperatura po Celziju | Vetrovi   | Nebe       | Padačina 24. urab |
|-----|----------------|-----------------------|------------------------|-----------|------------|-------------------|
| 29  | 9. zvečer      | 739-1                 | 8-9                    | sl. jug   | jasno      |                   |
| 30  | 7. zjutraj     | 737-8                 | 0-9                    | sl. jz.h. | oblačno    | 0-0               |
|     | 2. popol.      | 735-5                 | 10-8                   | sl. svzh. | del. jasno |                   |

Srednja včerajšnja temperatura 31°, normale: 6-2°.

### Umrli so:

28. marca. Marcelina Marija Brecl, usmiljena sestra, 22 let, Radeckega cesta 11. jetika.

29. marca. Anton Janežič, gostač, 35 let, Trnovske ulice št. 3, srčna hiba.

V bolnišnici:

26. marca. Ivan Ljubi, doinar, 64 let, kap.

### Zahvala.

326 1-1

Za mnoge dokaze srčnega sočutja povodom smrti našega mnogo ljubljenega očeta, gospoda

**Jakoba Kapsch-a**

zasebnika

kakor tudi za častno mnogoštevilno spremstvo k zadnjemu počitku si štejemo v dolžnost, tem potom izraziti svojo odkritosrčno zahvalo.

V Ljubljani, dne 28. marca 1899.

**Žalujejoči ostali.**

**Špiritni laki**, vsakovrstni: lak za usnje, ličilni lak, lak za etikete, lak za tla, naravnobarven in v vseh bojah, dobiva se pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciskanske ulice.

Vnanja naročila proti povzetju.

228 25 11-1

Koverta s firmo

priporoča

**Katol. Tiskarna,**  
v Ljubljani.

## Zahvala.

327 2-1

Dne 12. oktobra 1898 pogorelo mi je poslopje, to je v istem času, ko nisem bil zavarovan. Za me se je potegnil kot glavni okrajni zastopnik

### „Dunajske zavarovalne družbe“

gosp. **Franco Ks. Sajovic v Kranju** in mi izprosil 600 kron (300 gld.). Resnično mi jih je ta družba darovala; zato to dobro in pošteno družbo vsakemu gospodarju najtopleje priporočam, in si ji tu javno zahvalim.

Tupaliče, dne 25. sušca 1899.

**Janez Dolinšek** (vulgo Kapovec).

Potrjuje župništvo Predvor.

**Janez Debelak**, župnik.

Potrjuje županstvo Št. Jur pri Kranju.

**J. Barle**, župan.

**Jakob Kozulj Martin Rogel, Franc Brolih**, svetovalci.

**Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane efekte in druge vrednostne listine po dnevnem kurzu.**

**BANKA Makso Veršec**  
v LJUBLJANI.

**Srečke** na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev. **Giro-konto** (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dne do dne po 4 1/2 %. **Poštno-hranilnišne položnice** na razpolago.

## Dunajska borza.

| Dne 30. marca.                                 |                |
|------------------------------------------------|----------------|
| Skupni državni dolg v notah                    | 101 gld. — kr. |
| Skupni državni dolg v srebru                   | 100 „ 80 „     |
| Avstrijska zlata renta 4%                      | 120 „ 25 „     |
| Avstrijska krona rent 4%, 200 kron             | 100 „ 75 „     |
| Ogerska zlata rent 4%                          | 119 „ 80 „     |
| Ogerska krona rent 4%, 200 „                   | 97 „ 35 „      |
| Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.        | 926 „ — „      |
| Kreditne delnice, 160 gld.                     | 370 „ 35 „     |
| London vista                                   | 120 „ 50 „     |
| Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj. | 59 „ 02 1/2 „  |
| 20 mark                                        | 11 „ 79 „      |
| 20 frankov (napoleonador)                      | 9 „ 56 1/2 „   |
| Italijanski bankovci                           | 44 „ 30 „      |
| C. kr. cekini                                  | 5 „ 67 „       |

| Dne 29. marca.                              |                 |
|---------------------------------------------|-----------------|
| 4% državne srečke l. 1854, 250 gld.         | 171 gld. 50 kr. |
| 5% državne srečke l. 1860, 100 gld.         | 157 „ 75 „      |
| Državne srečke l. 1864, 100 gld.            | 194 „ 50 „      |
| 4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron  | 98 „ 75 „       |
| Tisine srečke 4%, 100 gld.                  | 140 „ — „       |
| Dunavske vravnave srečke 5%                 | 130 „ — „       |
| Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878         | 108 „ 75 „      |
| Posojilo goriškega mesta                    | 112 „ — „       |
| 4% kranjsko deželno posojilo                | 98 „ 25 „       |
| Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4% | 98 „ — „        |
| Priporitne obveznice državne železnice      | 218 „ 25 „      |
| „ južne železnice 3%                        | 178 „ 75 „      |
| „ južne železnice 5%                        | 124 „ 60 „      |
| „ dolenskih železnice 4%                    | 99 „ 50 „       |

|                                                  |                |
|--------------------------------------------------|----------------|
| Kreditne srečke, 100 gld.                        | 199 gld. — kr. |
| 4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.        | 172 „ — „      |
| Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.      | 20 „ 25 „      |
| Rudolfove srečke, 10 gld.                        | 29 „ — „       |
| Salmove srečke, 40 gld.                          | 85 „ 75 „      |
| St. Genois srečke, 40 gld.                       | 85 „ — „       |
| Waldsteinove srečke, 20 gld.                     | 60 „ — „       |
| Ljubljanske srečke                               | 24 „ — „       |
| Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.          | 154 „ 75 „     |
| Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v. | 3390 „ — „     |
| Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.               | 469 „ — „      |
| Akcije južne železnice, 200 gl. sr.              | 62 „ 75 „      |
| Splošna avstrijska stavbinska družba             | 107 „ — „      |
| Montanska družba avstr. plan.                    | 242 „ 95 „     |
| Trboveljska premožarska družba, 70 gld.          | 191 „ 50 „     |
| Papirnih rubljev 100                             | 127 „ 25 „     |

**Nakup in prodaja**  
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. **Zavarovanja** za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba  
**„MERCUR“**  
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelgasse 2.

**Pojasnila** v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti  
**naloženih glavnice.**